

Aanpassing belastingstelsel waterschappen

Peter Donker, strategisch adviseur juridische zaken

Directieteam 30 januari, dagelijks bestuur 15 april, webinar algemeen bestuur
17 april

Inhoud

1. Inleiding
2. Huidig belastingstelsel (kort)
3. Aanleiding aanpassing belastingstelsel (kort)
4. Voorstellen aanpassing belastingstelsel
 - watersysteemheffing
 - zuiverings- en verontreinigingsheffing
 - energieopwekking
5. Afronding

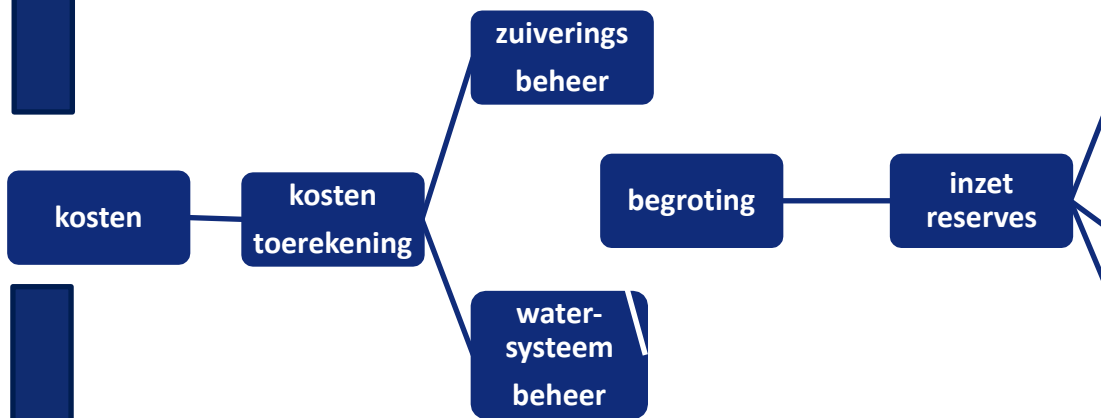

Kosten

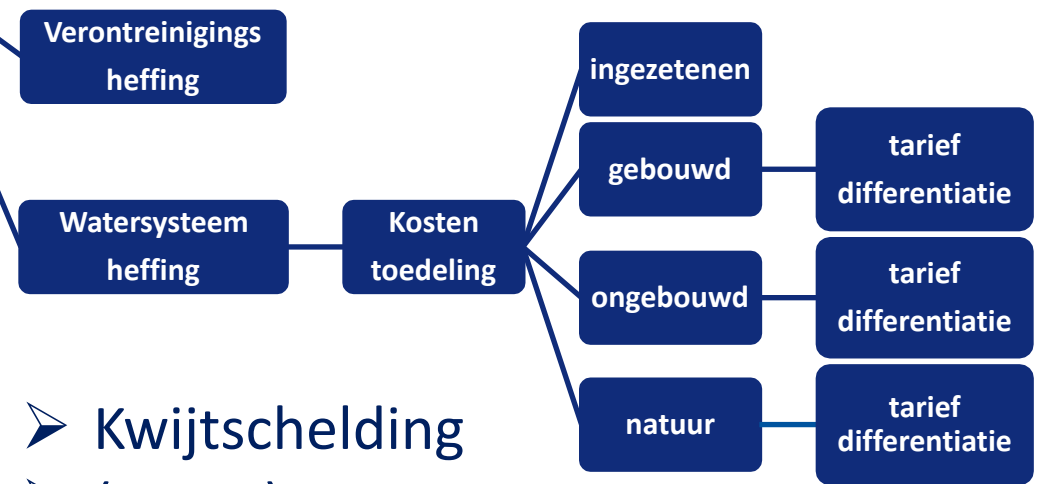
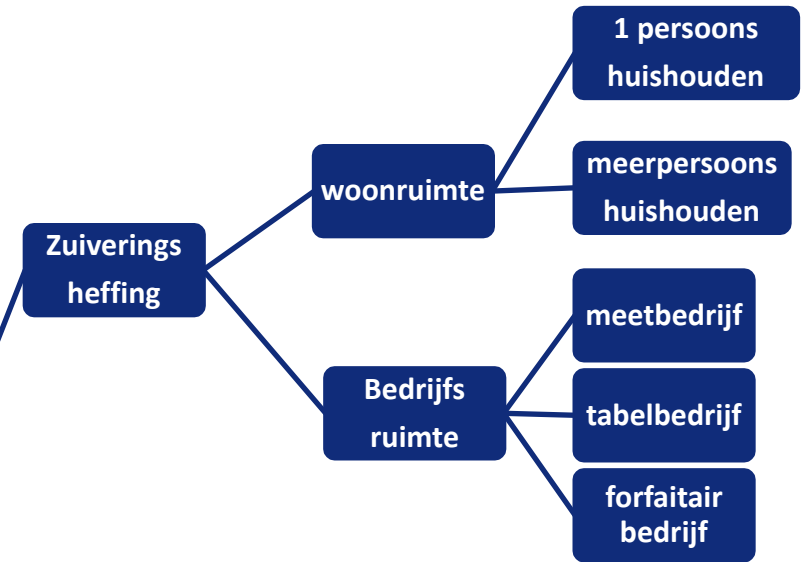
Opbrengsten

Zuiveringsbeheer

Watersysteembeheer

- Rechtstreekse toerekening van kosten aan categorie
- Activabeleid
- Dividend
- Exploitatie/Investerings

- Kwijtschelding
- (Baten)
- (Subsidies)

Bestemmingsheffingen

Waterschapsbelastingen zijn *bestemmingsheffingen*

De opbrengsten moeten besteed worden aan de taak

- watersysteemheffing en verontreinigingsheffing aan *watersysteembeheer*
- zuiveringsheffing aan *zuiveringsbeheer*

Steeds meer ruimte om belastingopbrengsten te besteden binnen die betreffende taak

- wetsvoorstel aanpassing belastingstelsel

Heffen van belastingen

Het heffen van waterschapsbelastingen bedoeld voor bekostigen taak (bestemmingsheffing)

- maar ook beïnvloeden van gedrag (inelastisch)?

Het heffen van waterschapsbelastingen is een *verdelingsvraagstuk* op basis van beginselen

- solidariteit (watersysteemheffing)
- profijt (watersysteemheffing)
- de vervuiler betaalt (zuiveringsheffing)
- de vervuiler betaalt (verontreinigingsheffing)

Alle waterschapsbelastingen

Watersysteembeheer		Zuiveringsbeheer	
Verontreinigingsheffing (directe lozingen op oppervlaktewater)		Zuiveringsheffing (indirecte lozingen via riool)	
Watersysteemheffing			

Overige belastingen	
Precario	
Rechten	Gebruiksrechten
	Genotsrechten
	Leges

*Huidig
belastingstelsel*

Zuiveringsheffing

- taak: zuivering van rioolwater op RWZI ('indirecte lozingen')
 - beginsel: de vervuiler betaalt
 - belastbare feit: afvoeren afvalwater woonruimte of bedrijfsruimte op riool
 - belastingplichtige: gebruiker woonruimte of bedrijfsruimte
 - grondslag: hoeveelheid en mate van vervuiling afvalwater
 - maatstaf: vervuilingseenheid (v.e.)
 - meten (bemonstering en analyse) of forfait
-
- ± 1.120.600 v.e. (begroting 2024)
 - kosten zuiveringsbeheer : aantallen v.e.'s = tarief = € 71,20/v.e.
 - opbrengst (begroting 2024): ± € 79 mln.

Zuiveringsheffing

woonruimte (forfait):

- 1 persoonshuishouden = 1 v.e.
- meerpersoonshuishouden = 3 v.e.
- *(of op basis van drinkwaterverbruik)*

bedrijfsruimte

- bedrijven > 1.000 v.e. = meten
- bedrijven $5 \leq 1000$ v.e. = tabelbedrijf (waterverbruik x coëfficiënt)
- bedrijven < 5 v.e. = 1 of 3 v.e. (forfait)
- glasopstand = 3 v.e./ha (forfait)

Verontreinigingsheffing

- taak: directe lozing van afvalwater op oppervlaktewater
 - beginsel: de vervuiler betaalt
 - belastbare feit: lozen afvalwater woonruimten of bedrijfsruimte
 - belastingplichtige: gebruiker woonruimte of bedrijfsruimte
 - grondslag: hoeveelheid en mate van vervuiling afvalwater
 - maatstaf: vervuilingseenheid (v.e.)
 - meten (bemonstering en analyse) of forfait
 - zelfde heffingssystematiek als zuiveringsheffing
-
- ± 8.700 v.e. (begroting 2024)
 - tarief verontreinigingsheffing = tarief zuiveringsheffing = € 71,20/v.e.
 - opbrengst: ± € 619.000

Watersysteemheffing

- taak: veiligheid, droge voeten, voldoende en schoon water

	ingezetene	ongebouwd	Natuur	gebouwd
beginsel	solidariteit	profijt	profijt	profijt
belastbaar feit	wonen, werken, recreëren	genot onroerende zaak, geen natuurterrein	genot natuurterrein	genot gebouwde onroerende zaak
grondslag	inwoner en gebruik woonruimte	eigenaar	eigenaar	eigenaar
maatstaf	woonruimte	hectare	hectare	% WOZ-waarde

- kosten watersysteembeheer en kostentoedeling : maatstaven en tariefdifferentiaties = tarief per belastingcategorie
- opbrengst: ± € 84 mln. (begroting 2024)

Watersysteemheffing - kostentoedeling

- Kosten watersysteemheffing toedelen aan belastingcategorieën
 - ingezetenen = inwonerdichtheid (solidariteit) + 10%
 - overige categorieën = waarde (profijt)
- niet op basis van *precieze* kostenveroorzaking!

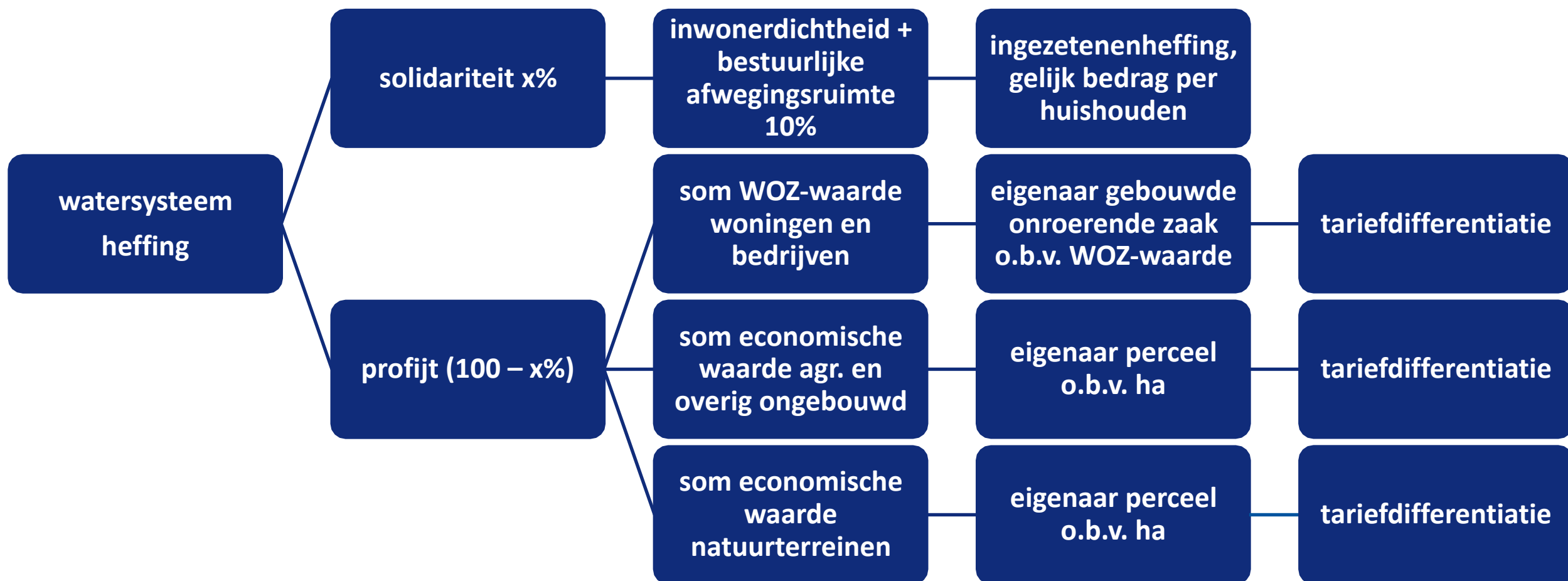
Categorie	Ingezetenen	Ongebouwd	Natuur	Gebouwd
Kostenaandeel (2023)	37,50%	10,59%	0,22%	51,69%

- tariefdifferentiaties
 - verfijning kostentoedeling binnen een categorie, afwijkend belang

Maximaal – 75%	Maximaal + 100%	Maximaal + 400%
Buitendijks gelegen onroerende zaken	Bemalen gebied	
Waterbergingsgebieden	Glasopstanden	
	Verharde openbare wegen	Verharde openbare wegen

Watersysteemheffing samengevat

OECD Studies on Water

Water Governance in the Netherlands

FIT FOR THE FUTURE?

*Aanleiding
aanpassing
belastingstelsel*

Aanleiding aanpassing belastingstelsel

OESO:

- belastingstelsel duurzaam en toekomstbestendig?
- versterken economische prikkels?

Interne discussie waterschappen:

- kostentoedeling watersysteemheffing
 - weeffout (spoor)wegen bij ongebouwd
 - lage bijdrage natuur
 - evenwichtige tariefsstijging

Commissie aanpassing belastingstelsel (CAB):

- onderzoek houdbaarheid belastingstelsel en verbetervoorstellen

Stuurgroep UvW aanpassing belastingstelsel

- knelpunten en meekoppelkansen

WIJ **W**ILLEM **A**ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

**Wijziging van de Waterschapswet, de Waterwet en de Algemene wet
bestuursrecht in verband met het versterken van de toepassing van het
profijtbeginsel bij de watersysteemheffing, het geven van ruimte aan nieuwe
ontwikkelingen en het oplossen van enkele knelpunten**

Voorstel van wet

*Wetsvoorstel
aanpassing
belastingstelsel*

Watersysteemheffing

Voorstellen Watersysteemheffing

- Profijtdeel kostentoedeling o.b.v. gebiedskenmerken ($\neq$ waarde) + meer bestuurlijke afwegingsruimte (Gebiedskenmerkenmodel)
- Beperken van tariefdifferentiatie wegen tot maximaal 100%
- Nieuwe tariefdifferentiatie plusvoorziening
- Nieuwe tariefdifferentiatie gebouwd: woningen – niet-woningen

Kostentoedeling o.b.v. gebiedskenmerken

1. Kostentoedeling ingezetenen (solidariteit) wijzigt op zich niet
 - bestuurlijke afwegingsruimte + maximaal 10%,
 - maar wel motiveren op basis van *gebiedskenmerken*!
2. Kostentoedeling overige categorieën (profijt) op basis van *gebiedskenmerken*
 - aanname: hoe groter het areaal ongebouwd resp. natuur, hoe groter het profijt bij de taakuitoefening
3. Definitieve kostenaandelen bestuurlijk bepalen, onderling wegen belangen van ingezetenen, ongebouwd, natuur en gebouwd
 - bandbreedte bestuurlijke ruimte
 - eerste twee jaar: 30%
 - daarna: 25%

Kostentoedeling ingezetenen

Inwonerdichtheid Vechtstromen

- 362 inwoners/km² (2023)

Rekenkundig kostenaandeel ingezetenen

- 27,23%

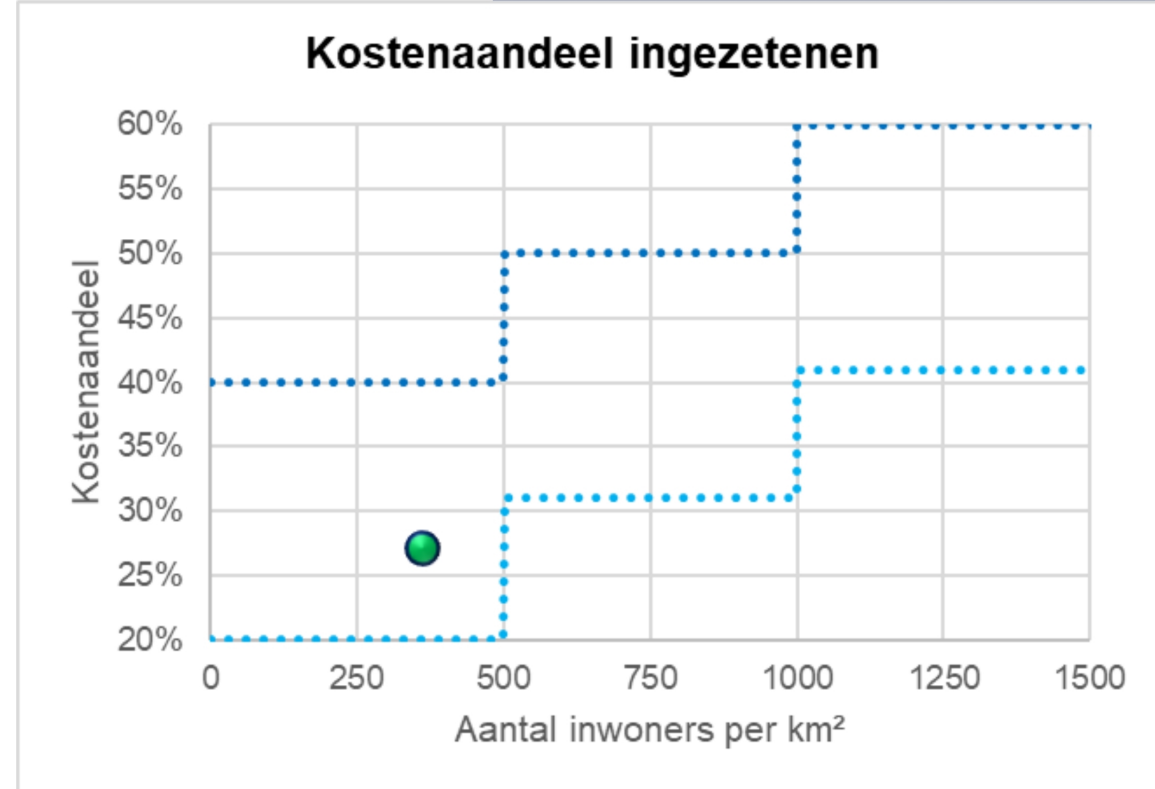
Bestuurlijke ruimte

- 20 – 30 % (= 10%)

Inwonerdichtheid	Inwoners/km ²	kostenaandeel
Laag	< 500	20-30 (40%)
Gemiddeld	500 – 1.000	31-40 (50%)
Hoog	> 1.000	41-50 (60%)

Huidig kostenaandeel ingezetenen

- 37,5% (2024)

Kostentoedeling ongebouwd

Dichtheid ongebouwd:

- 173 ha per 1.000 inwoners (2023)

Rekenkundig kostenaandeel ongebouwd

- 13,36%

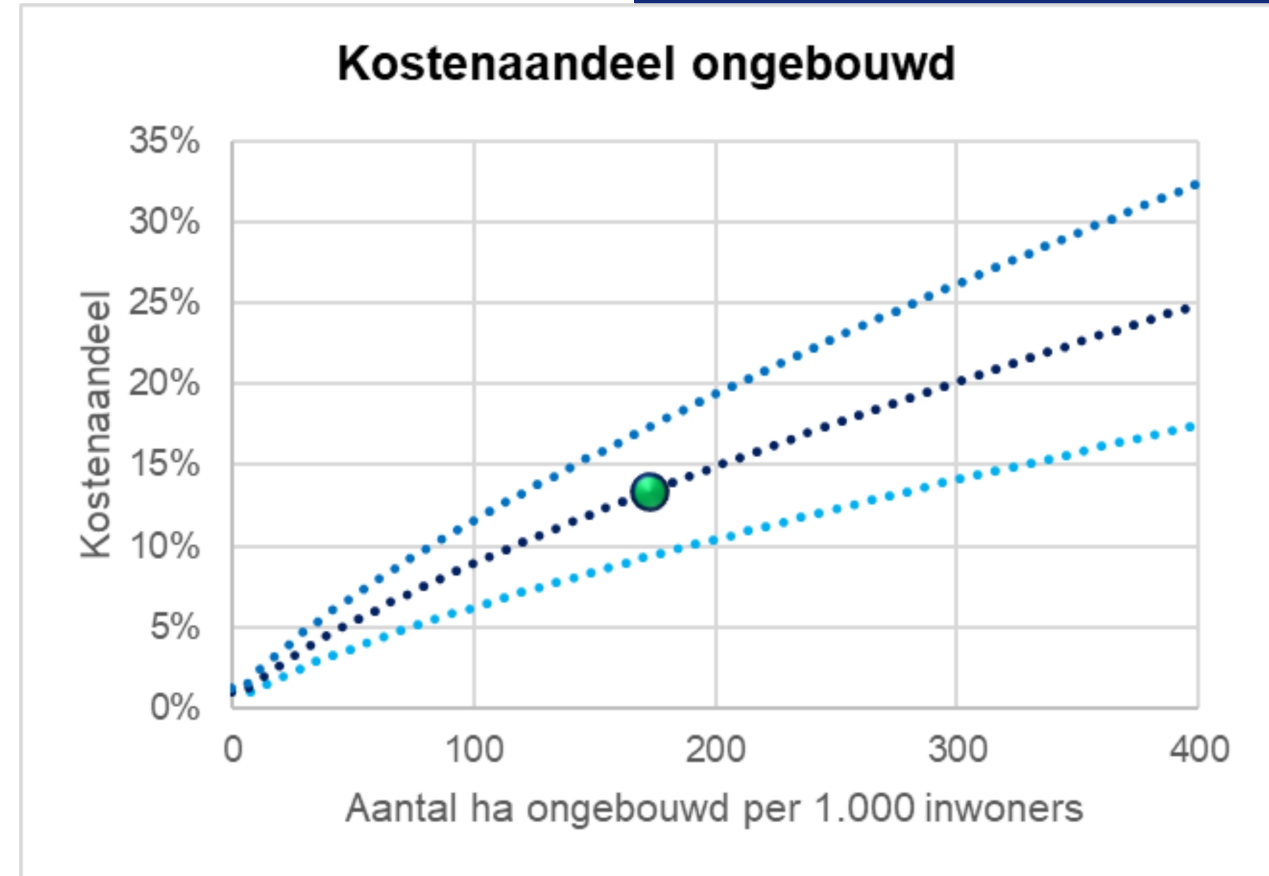
Bestuurlijke ruimte

- 9,35 - 17,37% (+ en -/- 30%)

- 10,02 – 16,70% (+ en -/- 25%)

Huidig percentage kostentoedeling ongebouwd

- 10,59% (2024)

Kostentoedeling natuur

Dichtheid natuur:

- 48 ha per 1.000 inwoners (2023)

Rekenkundig kostenaandeel natuur

- 0,23%

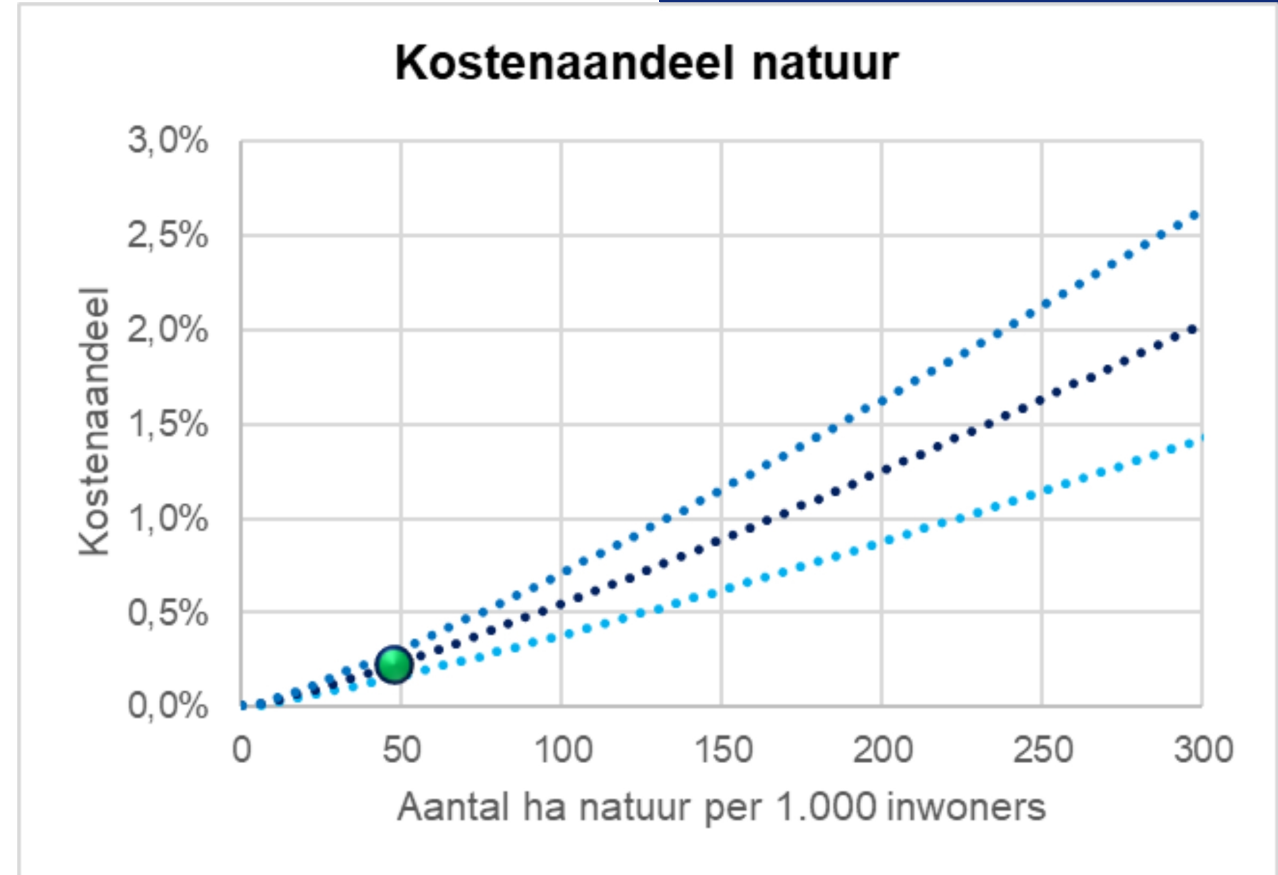
Bestuurlijke ruimte

- 0,16 - 0,29% (+ en -/- 30%)

- 0,17 - 0,28% (+ en -/- 25%)

Huidig percentage kostentoedeling natuur

- 0,22% (2024)

Kostentoedeling gebouwd

Kostenaandeel gebouwd =

100% - (kostenaandeel ingezetenen + ongebouwd + natuur)

Rekenkundig kostenaandeel gebouwd

- 59,18%

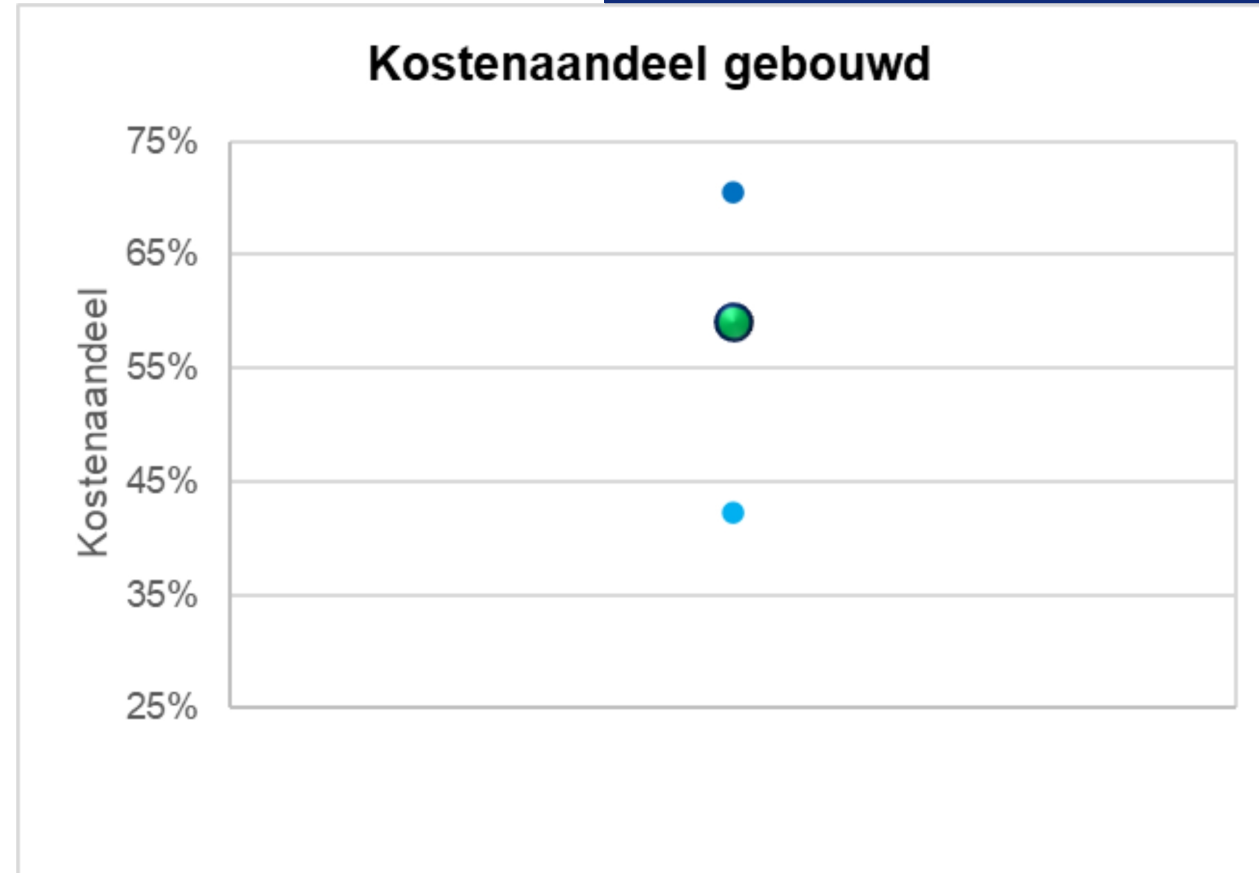
Bestuurlijke ruimte

- 70,49 – 52,33% (+ en -/- 30%)

- 69,81 – 53,01% (+ en -/- 25%)

Huidig percentage kostentoedeling gebouwd

- 51,69% (2024)

Bestuurlijke afweging kostenaandelen op basis van gebiedskenmerken

- Bestuurlijk tot uitdrukking brengen *specifieke omstandigheden gebied en specifieke omstandigheden taakuitoefening* waterschap
- ‘kan-bepaling’
- Binnen de gestelde bandbreedtes
- Op basis van *gebiedskenmerken*
- Voor alle vier de belastingcategorieën
 - nieuw voor wat betreft ingezetenenaandeel (+10% boven de bandbreedte)
 - huidige motivering Vechtstromen verhogen ingezetenenaandeel geen gebiedskenmerken
 - gebiedskenmerken vs mogelijkheden tariefdifferentiatie?

Mogelijke gebiedskenmerken

Uit de Memorie van Toelichting op het wetsvoorstel

- gebied dat direct wordt beschermd door waterkeringen
- hoeveelheid recreatieve voorzieningen
- mate van agrarische bedrijvigheid
- diensten door agrariërs en natuurterreinbeheerders aan het waterschap geleverd
- mate van verstedelijking
- peilbeheer of vrij afstromend
- mate van agrarisch natuurbeheer
- beschikbaarheid bergingscapaciteit
- wateraanvoer

Gebiedskenmerken bij AMvB

AMvB = Algemene Maatregel van Bestuur

- Toekomst beter beeld gebiedskenmerken
- Regels over gebruik bestuurlijke afweging o.b.v. gebiedskenmerken
- Bestuurlijke bandbreedte te verruimen tot maximaal 50%

Plusvoorziening

Waterschapsvoorziening meer dan basisvoorziening:

- plusvoorziening = wateraanvoer
- mogelijkheid tot apart verhalen kosten

- nieuwe tariefdifferentiatie
- nieuw of bestaande situatie wateraanvoer
- tariefdifferentiatie maximaal 100%
- alleen voor ongebouwd en natuur
- *op verzoek één belanghebbende*
- *draagvlakmeting (opkomstdrempel en uitkomstdrempel)*
- bestuurlijke vrijheid?

Tariefdifferentiatie gebouwd

- Heffingsmaatstaf gebouwd = WOZ-waarde
 - Economische waarde blijft van belang voor lastenverdeling *binnen* categorie gebouwd
 - Verschil in waardeontwikkeling woningen – bedrijfspanden
 - Verplichte tariefdifferentiatie woningen – bedrijfspanden
 - maakt mogelijk om tot een evenredige lastenverdeling/gelijke lastenstijging te komen *binnen* de categorie
-
- Als waarde van niet-woningen meer stijgt dan waarde van woningen, dan tarief voor niet-woningen lager
 - Als waarde van woningen meer stijgt dan waarde van niet-woningen, dan tarief voor woningen lager

WIJ **W**ILLEM **A**ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

**Wijziging van de Waterschapswet, de Waterwet en de Algemene wet
bestuursrecht in verband met het versterken van de toepassing van het
profijtbeginsel bij de watersysteemheffing, het geven van ruimte aan nieuwe
ontwikkelingen en het oplossen van enkele knelpunten**

Voorstel van wet

*Wetsvoorstel
aanpassing
belastingstelsel*

Zuiveringsheffing en
Verontreinigingsheffing

Voorstellen Zuiverings- en Verontreinigingsheffing

- Nieuwe heffingsformule: vervanging huidige analysemethoden door N-totaal en TOC
- Met voor TOC omrekenfactor 3 én afwijkprotocol
- Beter kunnen inspelen op waardevol afvalwater
- Verduidelijking dat kosten maatregelen tegen hemelwater op RWZI gedekt kunnen worden uit de opbrengst van de zuiveringsheffing
- Actualisatie Tabel Afvalwatercoëfficiënten

Nieuwe heffingsformule

- Bepalen vervuilingswaarde afvalwater (grote) bedrijven door meten (bemonstering en analyse)
- Nu gebruik van mens- en milieubelastende stoffen bij de laboratoriumanalyses
- 2 nieuwe parameters in de heffingsformule
 - TNb (Totaal gebonden Stikstof) oftewel N-totaal (Stikstof Totaal) i.p.v. N-Kjeldal
 - TOC (Total Organic Carbon) i.p.v. CZV (chemisch zuurstofverbruik)

Omrekenfactor en afwijkprotocol

- Correctie nodig voor *gelijkblijvende vervuilingswaarde* (anders verschil in v.e.'s en daarmee tarief)
 - Bij TNb nitraat en nitriet in mindering brengen
 - Bij TOC gebruik te maken van de vaste omrekenfactor 3
- Vaste omrekenfactor 3 TOC niet altijd van toepassing
- Daarom afwijkprotocol
 - het protocol is van toepassing als aangetoond wordt dat een factor lager dan 2,5 respectievelijk hoger dan 3,5 geldt.
 - uitvoering: ambtenaar belast met de heffing (GBLT) en heffingstechnoloog (Vechtstromen)

Waardevol afvalwater

- Waardevol afvalwater (= grondstofterugwinning, bijvoorbeeld fosfor ($\approx$ fosfaat) beter tot uitdrukking brengen
 - Bepalen óf je heft voor deze stoffen
 - En als je heft, of je korting verleend voor die stoffen
 - Nu al mogelijk, wet verduidelijkt
 - Zelf regelen in de Verordening op de zuiveringsheffing
-
- Ook daadwerkelijk grondstoffen terugwinnen?
 - Tot nu toe geen punt van discussie binnen Vechtstromen
 - Vechtstromen heft niet op fosfor

Separate afvalwaterstromen

Separate afvalwaterstroom

- rechtstreeks lozen op zuiveringstechnisch werk ($\neq$ riool)
- ontdoen per as (vrachtwagen)

Zuiveren separaat afvalwater niet langer taak waterschap

- dus geen onderdeel zuiveringsheffing
- Vechtstromen legt nu zuiveringsheffing op

Privaatrechtelijke prijsafspraken = overeenkomst

- integrale kostprijs berekenen (Wet Markt en Overheid)
- 10 à 15 bedrijven
- geen ontvangstplicht
- uitvoering dagelijks bestuur

Hemelwaterkosten

- Hemelwater relatief schoon, veroorzaakt veel kosten op RWZI
 - dimensie RWZI
 - 'dun' water 'kost duur'
 - Verduidelijken dat kosten voor maatregelen in het watersysteem tot verminderen van hemelwater gedekt (mogen) worden uit de zuiveringsheffing i.p.v. watersysteemheffing
 - Voorbeelden
 - afkoppelen van verhardoppervlak van riool
 - stimuleren van groen-blauwe daken
 - inzetten regentonnen
- effect op kostentoerekening?

Tabel afvalwatercoëfficiënten

- Bepalen zuiveringsheffing d.m.v. hoeveelheid ingenomen water voor bedrijven met een vervuilingswaarde tussen de 5 en 1.000 v.e.
 - verouderd
- Bedrijven standaard in klasse 8
- Tenzij de vervuilingswaarde per m³ ingenomen water wordt bepaald door de *heffingplichtige* of de *heffingsambtenaar* door meting, bemonstering en analyse
- Overgangstermijn 10 jaar voor bedrijven die nu niet in klasse 8 zitten: vaststellen individuele afvalwatercoëfficiënt
- Uitvoering: ambtenaar belast met de heffing (GBLT) en heffingstechnoloog (Vechtstromen)

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

**Wijziging van de Waterschapswet, de Waterwet en de Algemene wet
bestuursrecht in verband met het versterken van de toepassing van het
profijtbeginsel bij de watersysteemheffing, het geven van ruimte aan nieuwe
ontwikkelingen en het oplossen van enkele knelpunten**

Voorstel van wet

*Wetsvoorstel
aanpassing
belastingstelsel*

Energieopwekking

kosten energieopwekking

- Voor uitvoering taken waterschap energie nodig
- Doel: energie- en klimaatneutraal
- Waterschappen mogen meer duurzame energie opwekken dan voor eigen gebruik nodig is
- Verduidelijken dat baten en lasten van investeringen aan de waterschapsbelastingen mogen worden toegerekend
- Forfait:
 - zuiveringstaak: maximaal 3 maal het eigen energieverbruik
 - watersysteemtaak: maximaal 2 maal het eigen energieverbruik
- Baten en lasten dekken uit de zuiveringsheffing en watersysteemheffing
- Tot 2035

Bijlage G Overzicht van het energieverbruik en de opwekking duurzame energie voor de zuiveringstaak en watersysteemtaak in het kader van de aanstaande aanpassing van de Waterschapswet

Waterschap	Zuiveringstaak Primair energie- verbruik	Zuiveringstaak Opwekking duurzame energie	Zuiveringstaak Factor (max 3)	Watersysteemtaak Primair energie- verbruik	Watersysteemtaak Opwekking duurzame energie	Watersysteemtaak Factor (max 2)	(nog) niet toegewezen aan een taak Opwekking duurzame energie
Amstel Gooi en Vecht	354.194	485.788	1,4	36.641	0	0,0	0
De Stichtse Rijnlanden	214.941	50.152	0,2	30.512	0	0,0	0
Hollands Noorderkwartier	349.885	270.059	0,8	102.465	0	0,0	0
Delfland	442.900	406.682	0,9	31.021	0	0,0	0
Rijnland	289.781	205.569	0,7	74.886	0	0,0	0
Schieland en de Krimpenerwaard	125.141	90.117	0,7	33.937	1.329	0,0	0
Aa en Maas	258.322	232.532	0,9	13.996	0	0,0	0
Brabantse Delta	309.061	185.925	0,6	58.599	0	0,0	0
De Dommel	297.511	205.800	0,7	4.001	0	0,0	0
Drents Overijsselse Delta	207.444	113.571	0,5	88.476	0	0,0	35
Hollandse Delta	303.310	180.314	0,6	62.974	0	0,0	8.166
Hunze en Aa's	110.085	49.032	0,4	58.647	0	0,0	13
Noorderzijlvest	156.472	107.999	0,7	37.960	0	0,0	0
Rijn en IJssel	224.991	101.649	0,5	13.748	0	0,0	0
Rivierland	350.242	211.071	0,6	67.838	0	0,0	69.389
Vechtstromen	351.949	318.218	0,9	21.717	0	0,0	13.025
Valeren Velduwe	451.165	455.912	0,9	15.958	0	0,0	0
Scheldestromen	139.435	79.724	0,6	44.309	0	0,0	855
Zuiderzeeland	112.448	108.851	1,0	106.568	0	0,0	176
Waterschap Limburg	410.599	208.873	0,5	5.958	0	0,0	0
Fryslân	217.165	93.956	0,4	80.241	0	0,0	1.269

Afronding

Bestuurlijke keuzes

- Kostentoedeling Watersysteemheffing
 - bestuurlijke afweging kostenaandelen o.b.v. gebiedskenmerken
- Toepassen tariefdifferentiaties
 - nieuw: tariefdifferentiatie plusvoorziening
- Korting waardevol afvalwater
 - heffen/korting stoffen in de zuiveringsheffing
- Toerekenen kosten maatregelen beperken hemelwaterafvoer
 - kosten toerekening / begroting watersysteembeheer of zuiveringsbeheer

Stand van zaken wetsvoorstel

6 september 2023	ingediend Tweede Kamer
18 april 2024	start behandeling
?	vaststelling Tweede Kamer
?	vaststelling Eerste Kamer
?	publicatie Staatsblad
1 januari 2026	(beoogde) inwerkingtreding

- Benodigde tijd voor voorbereiding (implementatie) = minimaal één tot anderhalf jaar

Informatie

De Unie van Waterschappen heeft een toelichtend filmpje gemaakt over het wetsvoorstel:

- <https://youtu.be/6zCOwD6UPRI>

Meer informatie over het wetsvoorstel is te vinden via:

- <https://unievanwaterschappen.nl/themas/aanpas-sing-belastingstelsel/>

Voor het volgen van de behandeling van het wetsvoorstel kunt u kijken op:

- [Wijziging van de Waterschapswet, de Waterwet en de Algemene wet bestuursrecht in verband met het versterken van de toepassing van het profijtbeginsel bij de watersysteemheffing, het geven van ruimte aan nieuwe ontwikkelingen en het oplossen van enkele knelpunten | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)
- [Versterking toepassing profijtbeginsel bij de watersysteemheffing \(36.412\) - Eerste Kamer der Staten-Generaal](#)

